

Výroční zpráva

Ústavu dějin Univerzity Karlovy a archivu Univerzity Karlovy

za rok 2016

Praha, 16. února 2017

1) Obecné informace

Sídlo: Ovocný trh 5, 116 36 Praha 1

Zřizovatel: Univerzita Karlova

ÚDAUK je vysokoškolským ústavem Univerzity Karlovy.

Akreditace podle zákona 499/2004 Sb.: Archiv byl akreditován ze zákona. ÚDAUK splnil kde dni 19. prosinec 2014 podmínky dle § 61 zákona č. 499/2004 Sb.

udauk@ruk.cuni.cz,

tel.: 224491463

www.udauk.cuni.cz

2) Personální podmínky archivu

Vedení ÚDAUK

Prof. PhDr. Petr Svobodný, Ph.D.	ředitel
Mgr. Petr Cajthaml	vedoucí Archivu UK
PhDr. Marek Ďurčanský, Ph.D.	vedoucí Ústavu dějin UK

Sekretariát ÚDAUK

Mgr. Libuše Horská (do 31. 5. 2016)

Martina Chroňáková (od 1. 6. 2016)

Pracovníci Ústavu dějin UK

Monika Beránková	knihovna
PhDr. Marek Ďurčanský, Ph.D.	
Mgr. Jakub Jareš, Ph.D.	
Mgr. Jana Ratajová, Ph.D.	
PhDr. Milada Sekyrková, CSc.	(úvazek 0,75)
Prof. PhDr. Petr Svobodný, Ph.D.	
PhDr. Jiřina Urbanová	knihovna

Prof. ThDr. Václav Wolf (úvazek 0,1)

Pracovníci Archivu UK

Mgr. Petr Cajthaml

Mgr. Roman Elner (úvazek 0,75)

Alena Homolková badatelna

PhDr. Jiří Přenosil

Mgr. Eliška Pavlásková, Ph.D. (od 1. 2. 2016)

Mgr. Kateřina Schwabiková (úvazek 0,5)

PhDr. Lenka Vašková

Mgr. Michal Továrek

PhDr. Blanka Zilynská, Ph.D. (úvazek 0,5)

Není-li uvedeno jinak, jde o zaměstnance na plný úvazek.

3) Celkové množství uložených archiválií

196 archivních fondů a sbírek (z toho 194 v přímé péči instituce a 2 uložené v instituci na základě smlouvy o uložení)

počet běžných metrů – 7517,60 bm

nezpracováno – 5806,17 bm

zpracováno – 1711,43 bm

inventarizováno – 478,30 bm

Celkem pomůcek – 111

(stav k 31. 1. 2017)

4) Výběr, zpracování a využívání archiválií

4.1) Výběr ve skartačním řízení

(za období 1.1.2016 – 31.12.2016)

Původce	Počet protokolů	Množství posouzených dokumentů v bm	Množství vyřazených dokumentů v bm	Převzato v bm
1. lékařská fakulta	2	1,87	0	1,87
2. lékařská fakulta	1	8,5	0	8,5
Centrum pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK	1	1,21	0	1,21
Fakulta sociálních věd UK	2	30,32	12,4	17,92
Fakulta tělesné výchovy a sportu UK	3	4,97	0	4,97
Filozofická fakulta UK	6	37,25	11,4	25,85
Koleje a menzy	4	50,21	49,99	0,22
Lékařská fakulta UK v Plzni	4	15,03	5,9	9,13
Pedagogická fakulta	1	57,5	0	57,5
Právnická fakulta UK	3	71,01	0	71,01
Přírodovědecká fakulta UK	6	51,76	1,89	49,87
Rektorát UK	19	45,03	11,74	33,29
Celkem	52	374,66	93,32	281,34

4.2) Výběr mimo skartační řízení

Původce nebo vlastník	Počet protokolů	Množství posouzených dokumentů v bm	Množství vyřazených dokumentů v bm	Množství vyřaz. dokumentů v %	Množství převzatých dokumentů v bm
Archiv UK (úmrtní oznámení)	1	0,11	0		0,11
Filozofická fakulta Německé univerzity v Praze	1	5	0		5
Rektorát UK	1	0,01	0		0,01
Spolek českých právníků Všehrad	1	0,11	0		0,11
Celkem	4	5,23	0		5,23

(za období 1.1.2016 – 31.1.2016)

4.3) Dohled nad spisovou službou a příprava na archivaci digitálních dokumentů

Pracovníci ÚDAUK v roce 2016 realizovali několik desítek spisových prohlídek. Zaměstnanci Archivu UK byli členy týmu, který dokončil zadávací dokumentaci na celouniverzitní elektronickou spisovou

službu, podíleli se na výběru dodavatele a v současné době jsou členy pracovní skupiny pro její implementaci. Archiv UK se v roce 2016 aktivně podílel na projektu vybudování centrální spisovny rektorátu UK. V souvislosti s elektronizací úředních agend UK, digitalizací a tím souvisejícím vznikem digitálních dokumentů, které musí být archivovány, řeší Archiv UK problematiku digitální archivace. Zaměstnanci Archivu UK jsou členy pracovní skupiny rektora UK pro problematiku digitální archivace.

Archiv UK v této oblasti spolupracuje s dalšími součástmi UK, které se podílí na správě a uchování informačního obsahu: Ústavu výpočetní techniky, Ústřední knihovnou a oddělením spisové služby v kanceláři rektora. V roce 2016 Archiv UK připravil řešení archivace nejdůležitějších současných elektronických dokumentů (kvalifikačních prací a matriky studentů). Nejdůležitějším úkolem v této oblasti je příprava budoucího Digitálního archivu UK, který bude součástí ÚDAUK. V roce 2016 byla zpracována Studie proveditelnosti Digitálního archivu UK.

Archiv UK se v roce 2016 podílel na řešení Centralizovaného rozvojového projektu MŠMT „Rozvoj digitálních archivů a koncepce dlouhodobého ukládání digitálních dokumentů na vysokých školách dle zákona č. 499/2004 Sb.“, společného projektu 14 veřejných vysokých škol, jehož koordinátorem byla Masarykova univerzita v Brně. Za UK se na řešení projektu podíleli pracovníci Archivu UK, Ústavu výpočetní techniky, Ústřední knihovny UK a sekretariátu rektora. Hlavním řešitelem za UK byl vedoucí AUK P. Cajthaml. ÚDAUK se díky řešení tohoto projektu připravuje na správu digitálních dokumentů (v oblasti předarchivní péče i samotného ukládání a ochrany digitálních archiválií).

4.4) Zpracování archiválií

Název archivního souboru	Zpracováno bm za rok	Inventarizován o bm za rok	Nová archivní pomůcka (typ)
Dokumentační sbírka	4,09	4,09	Dílčí inventář
Zkušební komise pro učitelství na středních školách Univerzity Karlovy	50		
Přírodovědecká fakulta Německé univerzity v Praze	2,2		
Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy	2		

V roce 2016 pokračovala digitalizace archiválií o studentech pražských univerzit z období 1882–1945. V roce 2016 byly zpřístupněny protokoly státní zkušební komise při Právnické fakultě Německé univerzity v Praze. Byla dokončena digitalizace protokolů státní zkušební komise při Právnické fakultě Univerzity Karlovy, které budou zpřístupněny na konci prvního čtvrtletí 2017. Byly digitalizovány zkuškové protokoly fondu Zkušební komise pro učitelství na středních školách při Německé univerzitě v Praze a byla zahájena digitalizace zkušebních a rigorózních protokolů farmaceutů (fond Přírodovědecká fakulta UK). Probíhá archivní zpracování a příprava na digitalizaci fondu Zkušební komise pro učitelství na středních školách při Univerzitě Karlově. Digitalizované archiválie jsou zpracovávány a zpřístupňovány pomocí webové aplikace vyvinuté Ústavem výpočetní techniky UK ve

spolupráci s Archivem Univerzity Karlovy (digitální kopie jsou opatřovány popisnými metadaty a indexovány). V roce 2016 webové stránky s digitalizovanými matrikami navštívilo 4 041 unikátních návštěvníků (celkem 6 484 unikátních návštěv), kteří si zobrazili celkem 48 240 stránek. V tomto počtu nejsou započítáni návštěvníci, kteří stránky okamžitě opustili. Digitalizace byla realizována v rámci aktivit Institucionálního plánu UK, vedle zaměstnanců Archivu UK se na ní podílejí zaměstnanci Ústavu výpočetní techniky a studenti UK.

4.5) Využívání archiválií

Počet badatelů celkem	Z toho cizinců	Počet badatelských návštěv	Počet správních řízení podle § 38 odst. 2	Počet zapůjčených evidenčních jednotek	Počet vypůjčených evidenčních jednotek	Počet rešerší pro úřední potřebu	Počet rešerší pro soukromé účely
337	58	936	0	0	0	727	190

V roce 2016 bylo vyhotoveno 316 potvrzení o studiu, 17 potvrzení o zaměstnání a 394 opisů diplomů, resp. ověření kvalifikace. Důležitou složku archivní činnosti tvořily i historické odborné rešerše. Zodpovězeno bylo 190 badatelských dotazů. V r. 2016 navštívilo studovnu Archivu UK 337 badatelů, z toho 58 zahraničních (celkový počet návštěv: 936) a průběžně byly podávány ústní informace a odborné konzultace návštěvníkům studovny AUK.

4.6) Množství zhotovených kopií

Název archivního souboru	Počet políček bezpečnostního mikrofilmu	Počet kusů bezpečnostních negativů	Počet políček studijních kopií	Počet digitálních kopií
Zkušební komise pro učitelství na středních školách při NU				4 905
Právnická fakulta Univerzity Karlovy				10 000
Přírodovědecká fakulta UK (farmaceutické studium)				11 100
Celkem				26 005

5) Stav archiválií

Z celkem 196 spravovaných archivních fondů a sbírek je 125 nepoškozených, u 41 nebyl fyzický stav zjištěn z důvodu nezpracovanosti, u 30 bylo zjištěno poškození. Z charakterů poškození převažuje křehký a lámavý papír, poškození trhlinami a přelomením a poškození prachem. Celkem je evidováno 2038 poškozených evidenčních jednotek.

Extrémní naměřené hodnoty teploty a relativní vlhkosti, měřeno digitálním přístrojem Datalogger pro měření teploty a vlhkosti GAR 195:

Místo měření	Teplota (v °C)	Datum měření teploty	Vlhkost (v %)	Datum měření vlhkosti
Karolinum (2. patro)	min. 15,4 max. 25,5	6. 1. 2016 31. 7. 2016	min. 42,2 max. 49,6	14. 1. 2016 17. 9. 2016
Karolinum (4. patro)	min. 16,1 max. 25,2	8. 1. 2016 13. 7. 2016	min. 41,5 max. 52,3	31. 3. 2016 3. 8. 2016
Karolinum (trezor, m. 1)	min. 14,3 max. 22,1	3. 12. 2016 7. 6. 2016	min. 35,6 max. 62,9	16. 6. 2016 5. 6. 2016
Karolinum (trezor, m. 2)	min. 15,3 max. 20,0	22. 6. 2016 18. 6. 2016	min. 41,7 max. 76,7	26. 4. 2016 6. 6. 2016
Lešetice (2. NP)	min. 15,4 max. 22,3	1. 3. 2016 29. 7. 2016	min. 35,3 max. 61,2	22. 1. 2016 17. 9. 2016
Lešetice (3. NP)	min. 15,5 max. 25,0	16. 1. 2016 30. 7. 2016	min. 36,6 max. 60,7	14. 1. 2016 19. 9. 2016

6) Stav budov

V roce 2016 byla přijata následující opatření k zajištění stabilní vlhkosti a teploty v depozitářích: v trezorovém depozitáři v Karolinu byl opraven zvlhčovač a byla zakoupena nová odvlhčovací jednotka na místo staré nefunkční.

V průběhu roku 2016 probíhala jednání o přípravě výstavby nové budovy pro Ústav dějin a archiv Univerzity Karlovy. Byla zpracována studie proveditelnosti na umístění nové budovy v lokalitě Praha – Motol včetně návrhu hmotového řešení.

7) Věda, publikace, pedagogická činnost

7.1) Věda

Pracovníci ÚDAUK jsou členy českých i mezinárodních vědeckých institucí a působí také v jejich vědeckých radách.

ÚDAUK byl spolu s Ústavem dějin lékařství a cizích jazyků 1. lékařské fakulty řešitelem Programu rozvoje vědních oborů na UK (PRVOUK P21). Tématem tohoto výzkumného projektu byly dějiny univerzitní vědy a vzdělanosti, v jeho rámci jsou připravovány nové Dějiny UK a dílčí studie k dějinám UK, resp. medicíny a jednotlivých lékařských oborů. Během posledního roku trvání programu PRVOUK 21 byl zpracován a přijat návrh na navazující program PROGRES Q23 (Dějiny univerzitní vědy a vzdělanosti) realizovaný opět společně s ÚDLČJ 1. LF UK.

Během roku 2016 byla víceméně završena práce na grantu Univerzita Karlova a Československá akademie věd. Institute vědy a vysokoškolské vzdělanosti v proměnách politiky a společnosti v letech 1945–1968 (GA ČR, č. 13-29729S, od roku 2013). ÚDAUK je prostřednictvím J. Ratajové zapojen do řešení projektu Přírodovědecká fakulta Německé univerzity v Praze 1918–1938 (GA ČR, č. 16-03442S, doba řešení 2016-2018).

Organizované vědecké konference:

7th International Conference of the European Society for the History of Science (22.-24. září 2016, Praha, FF UK; P. Svobodný prezident konference a M. Sekyrková vědecká tajemnice konference)

Klementinum a jezuitská věda, 9.-10. listopadu 2016, Praha

Reinterpreting Cities. 13th International Conference on Urban History, srpen 2016 (zorganizování sekce M.02 Rethinking Towns and Universities. Old and New Methodological Approaches)

Účast na významných konferencích:

XX. archívne dni v Slovenskej republike. Bitka pri Moháči – historický medzník v dejinách strednej Európy, Tatranská Lomnica, květen 2016 (příspěvek Bitva u Moháče a česká města 20. let 16. století)

7th International Conference of the European Society for the History of Science, Praha, září 2016 (příspěvky *Professors of Medicine between Prague, Brno and Bratislava, 1918-1953*; *Out from the Shadow of Men and into the Light of Lecture Halls: Women Entering Central European Universities, 1880-1900*)

Forma a prameny diplomatickej produkcie v novoveku, Bratislava, září 2016 (příspěvek *Písemnosti o studentech a pro studenty pražských univerzit /od josefinských reforem do vzniku Československa/*)

95 rokov Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave – pohľad do dejín inštitúcie a jej akademickej obce, Bratislava, říjen 2016 (příspěvek *Jak daleko je z náměstí Krasnoarmějců na náměstí Jana Palacha? Reflexe výzkumu normalizační FF UK po deseti letech*)

1956 – Aufbruch im Osten. Die Entstalinisierung in Ostmitteleuropa und ihre Folgen, Berlín, říjen 2016 (příspěvek *Länderbericht: 1956 in der Tschechoslowakei*)

Krakowska szkoła historyczna a Polskie Towarzystwo Historyczne, Krakov, listopad 2016 (příspěvek *Jaroslav Bidlo – łącznik między krakowską szkołą historyczną i czeską szkołą historyczną Jaroslava Golla*)

Zahraniční spolupráce

Pokračovala spolupráce se zahraničními vědeckými společnostmi zabývajícími se dějinami vědy a vysokého školství (zejména International Council on Archives / Section of University and Research Institution Archives, International Commission for the History of Universities a European Society for the History of Science), univerzitními archivy (zejména Archiv Univerzity Lipsko, Archiv Jagellonské Univerzity v Krakově) a dalšími institucemi (Ústav dějin Trnavské univerzity, Archiv vědy Polské akademie věd a Polské akademie věd a umění v Krakově). ÚDAUK zajišťoval českou účast na plánované rakousko-německo-české konferenci archivů vysokých škol a vědeckých institucí ve Vídni v dubnu 2017 („Schreiben die ArchivarInnen Geschichte?“) a podílel se na organizaci zasedání Mezinárodní archivní rady – sekce archivů univerzit a vědeckých institucí v roce 2017.

V rámci programu ERASMUS Staff Exchange absolvovali v ÚDAUK pětidenní studijní pobyt: Joanna Kapitan z Archivu Katolické univerzity v Lublinu, Karina Garsztecka z Výzkumného ústavu pro východní Evropu Univerzity Brémy, Stefan Luther z Archivu Technické univerzity v Chemnitz a Zuzana Ráčzová z Archivu Univerzity Vídeň.

7.2) Publikace

K publikační činnosti v rámci edičního plánu ÚDAUK (i mimo něj) přispěli P. Cajthaml, I. Čornejová, M. Ďurčanský, J. Jareš, Z. Pousta, J. Ratajová, M. Sekyrková, P. Svobodný, K. Schwabiková, L. Vašková, V. Wolf, B. Zilynská. Úplný výčet publikační činnosti pracovníků ÚDAUK je evidován Ústřední knihovnou v rámci „Publikační činnosti interních pracovníků UK“ a OBD (resp. RIVu).

Publikace vydané ÚDAUK v nakladatelství Karolinum:

Milada Sekyrková (ed.), *Minerva 1890–1936: Kronika prvního dívčího gymnázia v habsburské monarchii*, Praha 2016, 404 s.

Historia Universitatis Carolinae Pragensis : Příspěvky k dějinám Univerzity Karlovy, roč. 54, 2014, č. 2

Historia Universitatis Carolinae Pragensis : Příspěvky k dějinám Univerzity Karlovy, roč. 55, 2015, č. 1

Historia Universitatis Carolinae Pragensis : Příspěvky k dějinám Univerzity Karlovy, roč. 56, 2016, č. 1

Nejvýznamnější publikace zaměstnanců ÚDAUK:

Zdeněk POUSTA, *Jaroslav Císař. Astronom a diplomat v Masarykových službách*, Praha 2016, 346 s.

Johannes Hus. Mut zu denken, Mut zu glauben, Mut zu sterben, hg. v. Jakub Smrčka – Blanka Zilynská – Jan Kalivoda, Tábor 2015, 269 s.

Marek ĎURČANSKÝ – Roman KOLEK (eds.), *Radní manuál Pavla Ježdíka 1639–1654*, Čelákovice – Praha 2016, 456 s.

Václav WOLF, Hindu. *Filosofické pozadí indické kultury*, Olomouc 168 s.

7.3) Pedagogická činnost

Zaměstnanci ÚDAUK se podíleli na praktické výuce studentů historie a archivnictví FF UK, pořádali exkurze, které jsou součástí výuky a vedli odborné praxe studentů v Archivu UK. Zaměstnanci ÚDAUK vedli, konzultovali a oponovali kvalifikační práce studentů UK. Formou externích úvazků se podíleli na výuce studentů bakalářského, magisterského i doktorského studia dalších fakult UK (FF, FSV, FHS, PedF, PŘF, 1. LF), včetně programů Univerzity třetího věku.

8) Popularizace

Od 14. května do 30. srpna 2016 probíhala v Karolinu výstava Císař Karel IV. 1316–2016. Druhý život Karla IV. připravená ve spolupráci s Národní galerií. Od října 2016 do začátku února 2017 byla v Muzeu Mladoboleslava instalována výstava *Listopady*, kterou v roce 2014 pro pražské Karolinum připravili pracovníci ÚDAUK.

V roce 2016 se ÚDAUK zúčastnil Mezinárodního dne archivů. Dne 9. června 2016 proběhl v ÚDAUK den otevřených dveří. Archiv UK si prohlédlo cca 120 návštěvníků, akce měla i pozitivní mediální ohlas (živý vstup do vysílání České televize, reportáže a rozhovory ve vysílání Českého rozhlasu Plus, Radiožurnál, Praha a zahraničním vysílání, reportáž v Deníku a aktuane.cz, reportáž na youtube kanálu UK).

Dne 11. června 2016 pracovníci ÚDAUK organizovali zapojení UK do Pražské muzejní noci. O akci měla veřejnost mimořádný zájem. Historickou budovu Karolina si prohlédlo více než 2 300 návštěvníků. Zaměstnanci ÚDAUK zajišťovali i bohatý doprovodný program.

K. Schwabiková vydala ve spolupráci s výtvarnicí B. Botkovou dětskou knihu Karel IV. v kouzelném kukátku (Praha 2016) a realizovala sérii přednášek pro základní školy v souvislosti s výročím Karla IV.

Pracovníci ÚDAUK prezentovali témata z dějin UK také v řadě médií, včetně celostátních (ČT, ČRo, Nova, LN, MF Dnes), zajišťovali průběžně prohlídky v Karolinu i po Archivu UK (mj. pro studenty historických oborů) a realizovali popularizační přednášky.

9) Knihovna ÚDAUK

K 31. 12. 2016 spravovala knihovna ÚDAUK 54 360 katalogizovaných svazků knih a vázaných publikací. V roce 2016 bylo evidováno 1140 svazků přírůstků. Byly poskytovány bibliografické informace a rešerše. Rekatalogizováno bylo celkem 2674 svazků knih, 445 svazků periodik). Probíhala výměna publikací, evidence publikační činnosti pracovníků ÚDAUK v aplikaci OBD. Knihovna je zapojena do mezinárodní výpůjční služby.